

Volební program kandidáta na děkana Fakulty pedagogické ZČU v Plzni

Ladislav Podroužek

*„... Neslibuj, že vykonáš, nehonos se, žes vykonal,
ale ponech svým skutkům, aby za tebe mluvily...“
(J. A. Komenský).*

Úvod

Vážené kolegyně, vážení kolegové, milé studentky a milí studenti, vážení hosté!

Dovolte mi, abych představil svůj volební program, který pokládám za důležitý v dalším směřování a rozvoji Fakulty pedagogické Západočeské univerzity v Plzni (dále jen FPE). Bude na Vás, abyste mé představy a vize posoudili a zvážili, zda budou pro naši fakultu přínosné. Byl bych rád, abyste mi důvěřovali, že se budu snažit ze všech sil tak, aby za mne nemluvila pouhá slova, ale především mé činy, které povedou k dalšímu zdárnému rozvoji naší fakulty.

Než nastíním svůj volební program, rád bych poděkoval všem předchozím děkanům a proděkanům za jejich obětavou a náročnou práci, bez nich by nebylo v mém volebním programu na co navazovat. Samozřejmě můj velký dík patří a vždy bude patřit i všem akademickým a neakademickým pracovníkům, bez nichž by fakulta nebyla životaschopným organismem. Také jsem vždy spatřoval hluboký smysl v pedagogické práci se studenty, bez kterých žádná fakulta nemůže existovat.

Jsem si zcela vědom variability akademické půdy (spolupráce s kolegy, studenty, dalšími pracovníky) a velice si vážím tohoto prostředí, ve kterém již působím od roku 1986 na pozici akademického pracovníka. Tím jsem získal (mimo jiné) i cenné zkušenosti pro vzájemnou spolupráci uvnitř i vně fakulty.

Na chod naší fakulty jsem rovněž nahlížel i z pozice jejího studenta. Již tehdy pro mne „alma mater“ vytvářela prostor pro tvůrčí a pedagogickou činnost. Tato moje zkušenost umožnila, že mohu vnímat atmosféru fakultního prostředí, jak z pozice učitele, tak očima studenta, a to mi dovoluje chápat vzájemnou interakci a komunikaci obou stran v tomto prostředí. V roli studenta jsem si vždy vážil těch pedagogů, kteří u mne vzbudili zájem o obor a poskytovali mi prostor pro diskuzi, tvůrčí a osobnostní rozvoj.

Tyto zkušenosti, bych rád zohlednil ve svých úvahách o dalším směřování naší pedagogické fakulty a snažil bych se společně s dalšími členy vedení fakulty (proděkany, tajemníkem fakulty), akademickým senátem (studentskou komorou senátu, která je přirozeným pojítkem mezi studenty a vedením fakulty), vedoucími kateder a akademickými (ale i neakademickými) pracovníky o vytvoření takového prostředí, ve kterém lze najít nejen příležitost pro smysluplnou práci, rozvoj oborů, práci se studenty, profesní růst, výzkumnou, uměleckou, kulturní a pedagogickou činnost, ale i pro osobnostní rozvoj pracovníků a studentů fakulty. Ve svém volebním programu se budu věnovat následujícím oblastem, které pokládám za důležité pro fungování pedagogické fakulty jako vysokoškolské instituce. Jsou to tyto oblasti:

1. Studium, pedagogická činnost a studenti na FPE
2. Profesní a personální rozvoj na FPE
3. Tvůrčí a umělecká činnost, výzkum a věda na FPE, vč. projektů
4. Role a rozvoj FPE v rámci ZČU v Plzni
5. Propagace a vnější vztahy FPE
6. Ekonomická stabilita FPE

Nyní již několik detailnějších poznámek k jednotlivým bodům volebního programu.

1. Studium, pedagogická činnost a studenti na FPE

Pedagogické fakulty, ale i všechny vysokoškolské instituce, prošly za posledních deset let změnami ve financování a přijímání studentů. Došlo k přijímání velkého počtu studentů a tento extenzivní rozvoj znamenal změnu přípravy na profesi a také změny ve formách vzdělávání. Otázkou zůstává, zda tato změna vedla ke kvalitnější přípravě učitelů? Zda neohrozila kvantita kvalitu? Důsledkem těchto změn, především nárůstu studentů, došlo k ovlivnění těchto faktorů:

- změna forem výuky a ověřování výstupů učení: preference hromadnosti, příklon k přednáškám pro velké počty studentů, využívání multimédií na úkor osobního setkávání se, využívání spíše písemných testů a omezování ústního zkoušení studentů, apod.
- přetíženost akademických pracovníků pedagogickou a administrativní činností na úkor výzkumné a tvůrčí činnosti, mezioborové spolupráce
- přetíženost neakademických pracovníků organizačními a administrativními úkony
- vysoký podíl vedení kvalifikačních prací na jednoho akademického pracovníka
- přijímání i studentů, kteří mnohdy mají nižší zájem o studovaný obor
- nižší podíl individuální výuky u studentů mimořádně nadaným a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami (např. handicapovanými)

Z toho vyplývá, že bude nezbytné se zaměřit v duchu rozvoje profesního standardu, profilu absolventa učitelství a změně požadavků akreditačního systému na kvalitu učitelství přípravy, a odhlédnout od přílišné kvantity přijímaných studentů.

Snížení počtu studentů nemusí zákonitě znamenat snížení financí, ale je příležitostí k podpoře tvůrčí, výzkumné, projektové činnosti akademických pracovníků a k jejich kvalitnější pedagogické činnosti (příklon k interaktivnímu učení a rozvoji dovedností).

V souvislosti s tím, že vysoká škola bude garantem pravidelné evaluace kvality oborů, učitelství přípravy, kvality kvalifikačních prací, apod., bude nezbytné řešit kvalitu personálního zabezpečení studijních programů (vč. získávání mladých odborníků motivovaných především pro práci na naší fakultě).

Dalším úkolem bude hledat cesty k přijímání studentů s vyšší motivací ke všem oborům na naší pedagogické fakultě, samozřejmě především k učitelství přípravy. S tím souvisí i rozšiřování oborů pro získávání zahraničních studentů. Dále pak je nezbytná podpora studentů nadaných a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami, např. formou inkluzivního vzdělávání, odstraňováním komunikačních a architektonických bariér, motivačních programů, zapojení do práce kateder.

Péče o studenty by měla být naší prioritou a musíme si stále uvědomovat, že student je naším nejvýznamnějším klientem na poli pedagogickém i lidském. Každý student by měl mít právo na rovné příležitosti a podmínky ke studiu. Nepodporování jakékoliv diskriminace studentů bude pozitivně působit na rozvoj našich studentů, ale i pedagogů.

Důležitým krokem v rozvoji **prezenčního studia** a oborů, bude strukturace témat tak, aby byla podporována integrace a hloubka znalostí a dovedností studenta, oproti jejich šíři, povrchnosti a kvantitě znalostí. Nepostradatelnou oblastí studia musí být zapojování studentů do výzkumné a tvůrčí činnosti (SVOČ, SGS, apod.), dále pak jejich podpora v samostatnosti a v internacionalizaci studia (výjezdy a příjezdy studentů v rámci např. ERASMU atd.),

ale také podpora studentova osobnostního a sociálního rozvoje. Neméně důležitou oblastí je rozvoj a zkvalitnění pedagogické praxe studentů a využívání učitelů z praxe ve výuce. Ve spolupráci se ZČU v Plzni se pokusit o rozšíření evropských partnerských pracovišť specializujících se na přípravu učitelů (jak pro studenty učitelství, tak pro akademické pracovníky a učitele z praxe).

Vzhledem k velkému počtu studentů v **kombinovaném studiu** (vč. nekvalifikovaných učitelů) bude nezbytné se věnovat kvalitě studia v této oblasti. To znamená, že bude potřeba i nadále rozvíjet kvalitní přípravu studijních opor (distanční texty, e-learning, courseware, apod.) a výstupy z učení musí být srovnatelné s prezenční formou studia. Studentům je ale potřeba s větším časovým předstihem podávat relevantní informace k průběhu a obsahu studia. Vzhledem k populační křivce je a zůstane kombinované studium integrální součástí fakulty.

Dalším nezbytným krokem ve vývoji fakulty je vytvářet kvalitnější podmínky a nabídku studia v **celoživotním vzdělávání**, které by mělo nejen umožnit získání vzdělávání kolegů z praxe, ale pomoci jim zlepšit jejich profesní kompetence. S tím souvisí zkvalitnění marketingu, organizace, informačního servisu a podmínek pro celoživotní studium. Bude také nezbytné provést analýzu potřeb v regionech (zjistit poptávku) a z jejich výstupů upravit, revidovat a rozšířit nabídku kurzů a studií celoživotního vzdělávání.

Strategickým záměrem naší fakulty by mělo být pokračování ve stávajících doktorských programech a pokusit se o získání akreditace pro další doktorské programy. Rozvoj **doktorského studia** je jistě přínosem pro rozvoj jednotlivých oborů na fakultě jak v pedagogické, tak výzkumné a tvůrčí činnosti. Podporuje též mezioborovou, mezifakultní i meziuniverzitní spolupráci u nás i v zahraničí, což je dalším nezbytným trendem v rozvoji pedagogických fakult. Pro naši fakultu to znamená více systematizovat tato studia ve smyslu: zpřesnění pedagogického rozsahu práce (nepřetěžovat doktorandy výukou, ale dát jim možnost kontaktní výuky se studenty např. bakalářských oborů), standardu vědeckého výkonu studenta (např. publikační výstupy) a i nadále zapojovat studenty do výzkumných aktivit.

2. Profesní a personální rozvoj na FPE

Podpora studentů a jejich rozvoj nemůže být oddělen od profesního a personálního rozvoje akademických pracovníků na FPE. Prioritou je udržet na fakultě vynikající vědecké a pedagogické odborníky. Také bude potřeba se zaměřit na získávání mladých a perspektivních akademických pracovníků a stávajícím pracovníkům pomoci po všech stránkách v jejich pedagogickém a vědeckém růstu. To ovšem nemůže být záležitostí jednotlivce, ale především by vedení fakulty ve spolupráci s vedoucími kateder měli jejich snažení podporovat (mentorsky, finančně, pracovní, motivačně, apod.).

Každá katedra by měla vytvořit tým pedagogických a vědeckých odborníků, docentů a profesorů, kteří budou vychovávat své možné nástupce tak, aby nebyla přerušena kontinuita rozvoje pracoviště v personální oblasti. V tomto směru je pak velmi prospěšná strukturace akademických pracovníků tak, aby se někteří specializovali spíše na vědu a výzkum a jiní na pedagogickou a tvůrčí činnost, event. projektovou činnost. To umožní vyšší kvalitativní standard profese vysokoškolského učitele.

Personální a profesní rozvoj by měl být také podporován spoluprací jak uvnitř fakulty, tak i v rámci univerzity. Součástí personálního rozvoje musí být i jeho internacionalizace. Mobility akademických pracovníků by měli být vyžadovány a neměly by být samoučelné. Měly by přispět např. k systematizaci a pravidelnosti nabízení oboru (modulu) studia v cizím jazyce, publikování v zahraničí, apod.

Nadále podporovat a revidovat vytvořený motivační systém v profesním rozvoji pracovníků.

3. Tvůrčí a umělecká činnost, výzkum a věda na FPE, vč. projektové činnosti

Klíčovou roli bude v budoucnosti fakulty (akreditačně i finančně) hrát role tvůrčí a výzkumné činnosti akademických pracovníků. V této oblasti bude naprosto nezbytné ve spolupráci s proděkany a ZČU vytvořit širší výzkumnou a publikační strategii tak, aby kromě uznatelných výsledků (RIV, RUV), napomohla rozšířit publikační variabilitu v dosud méně zastoupených oblastech jako např. v mezioborovém výzkumu, impaktech, apod. Je potřeba se zaměřit na obsah i formální stránku publikování a vykazování výsledků.

Ve spolupráci s vedoucími kateder a pracovníky kateder bude potřeba vymezit okruhy výzkumu tak, aby byla znatelná profilace pracoviště s vnitřní i vnější podporou fakulty a univerzity.

Je rovněž důležité pokračovat v pravidelné evaluaci pracovišť a pracovníků v této oblasti s ohledem na jejich zařazení (doktorand, asistent, odborný asistent, docent, profesor, výzkumný pracovník, atd.), ale samozřejmě za podpory a kvalitního vytvoření pracovních podmínek vedením fakulty.

Vedení fakulty i katedry by měly vytvářet podmínky pro získávání prostředků z grantových agentur (GAČR, zahraniční výzkumné projekty, evropské projekty aj.), rozvinout hlubší spolupráci s výzkumnými institucemi v ČR i v zahraničí, podporovat a získávat odborníky, kteří pomohou žadatelům o projekty při řešení administrativních a formálních náležitostí.

Ve spolupráci s projektovým centrem fakulty a také univerzity se zapojovat do rozvojových programů OP VVV a MŠMT, ale i do zahraničních výzkumných projektů.

Neméně důležitou roli ve výzkumu a tvůrčí činnosti hraje také umělecká a sportovní činnost, kde je potřeba vyšší podpory těch pracovišť, které se na ní podílí.

Nepostradatelnou prioritou fakulty je propojení výzkumné a vzdělávací činnosti, vč. publikačních výstupů a podpory mladých vědců z řad akademických pracovníků a studentů.

4. Role a rozvoj FPE v rámci ZČU v Plzni

Prioritou vedení FPE je spolupráce se všemi složkami univerzity, ale současně důsledně hájit oprávněné zájmy FPE. Jedním z největších problémů je, že postavení pedagogické fakulty není na předních místech univerzity v prestiži oborů (vč. financování), a to působí demotivujícím způsobem a vyvolává napětí uvnitř i vně fakulty.

Na druhé straně je pedagogická fakulta pro univerzitu nepostradatelná vzhledem k tomu, že mnohým fakultám saturuje pedagogicko-psychologickou, ale i jinou odbornou přípravu (např. větší měrou na FAV, FZS, FF). Proto by měla fakulta diplomatically a důsledně řešit duplicitu některých oborů v rámci univerzity (např. vytvářením mezioborových studií, modulů atd.).

Dalším úkolem je dořešit financování služeb pro FPE ze strany ZČU a oprávněně požadovat jejich zdůvodňování a dbát na jejich 100% kvalitu, např. využívání informačních technologií, vybavení učeben, servis budov, apod. V tomto ohledu je potřeba provést důkladnou revizi placených služeb ZČU ve vztahu k jejich využívání ze strany FPE.

Důsledně usilovat o dodržování zájmů FPE v rámci připravované dislokace pracovišť. V rozvoji fakulty je bezpodmínečně nutné se zabývat zkvalitňováním učitelství na příč univerzitou pro vybrané typy škol, vč. koncepce obsahu a rozsahu pedagogické praxe, státních závěrečných zkoušek, vedení mezioborových kvalifikačních prací, výzkumu v této oblasti, apod. V tomto směru je nezbytná mezioborová spolupráce, která povede ke zkvalitňování jednotlivých oborů na FPE v rámci ZČU.

V prostředí ZČU je důležité vytvořit pozitivní prostředí také pro zaměstnance a studenty/-ky s dětmi. V tomto ohledu je nutné pokračovat ve snahách FPE, které povedou k vytvoření dětských koutků, nebo lépe mateřské školy na ZČU. Tím bude vytvořeno komfortní prostředí jak pro všechny studenty/-ky, zejména pro student/-ky kombinovaného studia, tak i pro mladé perspektivní akademické a neakademické pracovníky (matky a otce s dětmi).

Neměli bychom zapomínat na společné pravidelné kulturní, sportovní a umělecké akce, studentské spolky, které podpoří nejen spolupráci FPE se ZČU, ale i neformální setkávání se akademické obce, což považují za významné z pohledu pracovního a osobnostního rozvoje každého jedince a sociální kultivace prostředí fakulty a univerzity.

5. Propagace a vnější vztahy FPE

Pedagogická fakulta prošla mnohými změnami i na poli vnějších vztahů a propagace jejich oborů. V tomto směru je vhodné pokračovat zejména v těchto oblastech:

- informovat média o změnách přípravy studentů učitelství ve smyslu kariérního řádu učitelů (tím dojde k vyhnutí se výtkám ze stran veřejnosti)
- nadále popularizovat výsledky vědy a výzkumu na FPE, vč. umělecké a sportovní činnosti
- rozvíjet osvědčené akce, např. Dny otevřených dveří, setkávání se s absolventy a významnými osobnostmi fakulty, Dětskou univerzitu, soutěže pro žáky ZŠ a SŠ, děti MŠ, Dny vědy, apod.
- spolupracovat se všemi typy škol (MŠ, ZŠ, SŠ) v oblasti výuky, výzkumu i akčního výzkumu, vč. podpory vzniku fakultních škol (výběr fakultní školy by měl být v závislosti na standardu kvality, poskytnout status fakultní školy na dobu určitou - podmínit pravidelnou evaluací školy)
- prohlubovat spolupráci s institucemi v regionu (krajské úřady, magistráty, aj.), např. účastí expertů fakulty v odborných komisích, projektech, apod.
- podporovat zapojení fakulty do školské politiky, vč. podílu na vytváření kariérního systému učitelů
- pokračovat ve zveřejňování relevantních informací z prostředí fakulty (aktuální informace, projekty, kurzy, úspěchy, atd.)

Vhodnou a cílenou propagací činnosti fakulty, kateder a jejich studentů ovlivňovat také motivaci uchazečů o studium na FPE.

6. Ekonomická stabilita FPE

Nelze opomenout klíčové téma, kterým je financování fakulty. Ve spolupráci s tajemníkem fakulty diskutovat pravidla rozpočtu na FPE, ale i v rámci celé univerzity. Nadále důrazně apelovat na revizi metodiky rozpočtu ZČU a výši odvodů za služby poskytované fakultě ze strany univerzity, vč. rozdílného financování akademických a neakademických pracovníků.

Finanční odpovědnost jednotlivých pracovišť je nezbytná. V tomto ohledu je potřeba zvážit dosavadní nastavení koeficientů financování oborů tak, aby byly objektivizovány.

Za úvahu stojí, že by fakulta nemusela jít cestou redukce oborů, ale spíše hledat takové finanční modely, které by zvýšily jejich kvalitu za snížení finanční náročnosti (např. novým strukturováním programu, integrací předmětů, apod.).

Pokusit se o navýšení zdrojů v ukazateli „kvality“ a pokračovat ve financování fakulty z jiných zdrojů, např. z projektů, výzkumů, apod.

Bude nezbytné udržet vyrovnaný rozpočet fakulty a jednotlivých pracovišť, aby bylo naplněno strategické poslání FPE.

Závěr

Funkci děkana vnímám jako službu pro druhé, pro rozvoj fakulty, kateder a spokojenost jejich zaměstnanců. Vždy budu mít na mysli dobro a etický rozměr svého konání na fakultě i mimo ní.

Vždy jsem si vážil a budu si vážit Vás, kteří se plně věnujete své práci na jednotlivých pracovištích a Vaše snahy směřují pro rozvoj naší fakulty i univerzity. V tomto smyslu bych si rád zvolil i své nejbližší spolupracovníky, se kterými by se podařilo uvedené vize uskutečnit ke spokojenosti většiny z Vás.

Přál bych sobě i nám všem, abychom byli přístupní vzájemné diskuzi, reflexi a hodnocení naší práce v duchu morálních principů a hodnot.

Ladislav Podroužek, v. r.

V Plzni, dne 4. srpna 2015